

Så används digitala verktyg i svenska förskolor

Debatten går varm kring skärmtid, och den 2 september gick Folkhälsomyndigheten ut med rekommendationer för barns skärmanvändning. Rapporten berör enbart skärmar i hemmet, och därför är det intressant att reflektera över hur digitaliseringen i svenska förskolor förhåller sig till denna debatt.

Vi på ILT Education har genomfört en enkätundersökning och fått svar från 350 förskolepedagoger. Deras svar har gett oss en värdefull inblick i hur digitala verktyg används i förskolornas dagliga verksamhet. Klicka på knappen nedan för att ta del av resultaten!

Debatten skiljer inte på "dålig" skärmtid (passiv konsumtion av exempelvis film) och "bra" digitalisering (där barn och pedagoger tillsammans utforskar och konsumerar, digitalt som analogt). Svaren visar tydligt att svenska förskolepedagoger är medvetna om sitt arbete och att den "dåliga" skärmtiden, som ofta ses i hemmet, i princip är helt frånvarande i förskolan. Närvarande är istället pedagogledda boksamtal på stor skärm så alla barn kan delta!

Vi vill också påminna alla Polyglutt-användare om vår **lathund**, där vi ger tips på de pedagogiska mervärden Polyglutt erbjuder och hur detta stärker barns språkutveckling i förskolan.

Och fortsätt utforska Polyglutt med era barn! Undersökningen visar att nästan 100% av pedagogerna anser att Polyglutt bidrar till ökad läsning i förskolan, främjar inkludering och förbättrar barns språkförståelse!

Jakob Skogholm
VD, ILT Education

**Från pärm till skärm till pärm –
Så används digitala verktyg
i svenska förskolor**
En undersökning av den svenska förskolan

Innehållsförteckning

1. Bakgrund	1
2. Kort om forskning på området	1
3. Svar på vår enkätundersökning	2
3.1 Generella frågor om digitalisering i förskolan	2
3.2 Hur används Polyglutt i svenska förskolor	4

1. Bakgrund

Regeringen vill att svenska förskolan ska vara "i huvudsak skärmfri" och att digitala verktyg i förskolan ska användas med stor försiktighet. Skolverket har fått ett uppdrag att revidera läroplanen för att uppfylla detta syfte.

Utifrån debatten kan man lätt få intrycket att svenska förskolebarn tillbringar mycket tid framför en iPad på förskolan, utan närmare pedagogiska tankar från sina pedagoger. Detta är inte en uppfattning vi på ILT Education (företaget bakom Polyglutt) delar utifrån vårt arbete med att bidra till ökad läsning och språkutveckling i förskolan.

Därför frågade vi 350 svenska förskolepedagoger hur deras användning av digitala enheter ser ut idag för att på så sätt se om vi kan få en korrekt bild över nuläget - vem vet, kanske är förskolan redan i huvudsak skärmfri?

2. Kort om forskning på området

Om man ska sammanfatta forskningsläget inom området språkutveckling för små barn och skärm, så kan det göras ganska enkelt så här:

- Stor mängd passivt tittande på skärm, t.ex. film, har negativ inverkan på små barns språkutveckling.
- Pedagogiska program och appar under vuxens ledning/sällskap visar dock på positiv effekt på barns språkutveckling
- Och ännu viktigare - gemensam aktivitet med vuxen, såsom gemensam högläsning (oavsett om det sker med fysisk bok eller på storskärm), skapar en förbättrad språkutveckling.

Dessa slutsatser framkommer av en forskningsrapport skriven av Madigan, S., McArthur, B. A., Anhorn, C., Eirich, R., & Christakis, D. A. (2020). (Associations Between Screen Use and Child Language Skills: A Systematic Review and Meta-analysis. JAMA pediatrics, <https://doi.org/10.1001/jamapediatrics.2020.0327>)

3. Svar på vår enkätundersökning

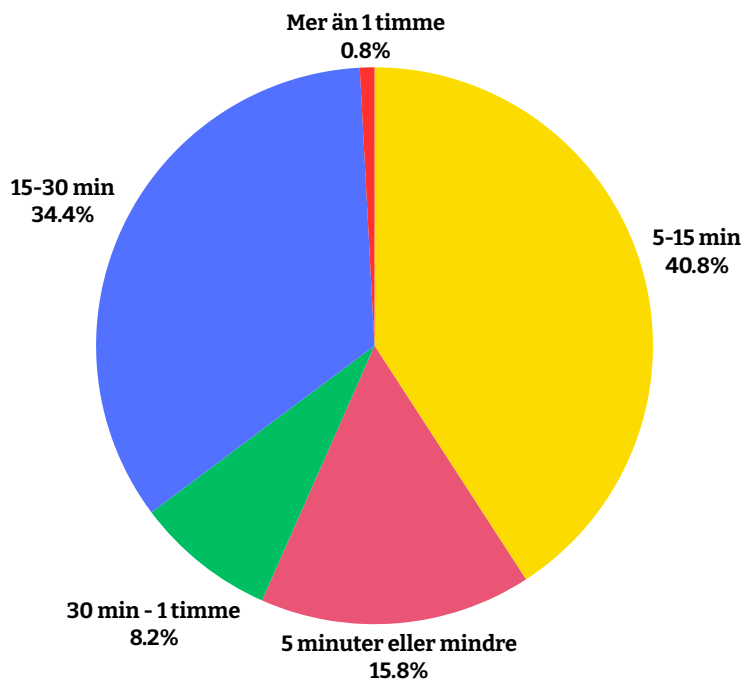
I augusti 2024 genomförde vi en enkätundersökning bland förskolepedagoger. Nedan presenterar vi resultaten, baserade på svar från 350 pedagoger.

3.1 Generella frågor om digitalisering i förskolan

Eftersom regeringens mål har varit att få förskolan till att vara i huvudsak skärmfri, så är en mycket central fråga hur stor del av ett förskolebarns tid på förskolan som involverar skärmar eller annan digital utrustning.

Hela 90% av alla förskolepedagoger säger att deras barn kommer i kontakt med en skärm eller digital enhet mindre än 30 minuter per dag. Nästan 60% svarar att det är mindre än 15 minuter. Ungefär 40% säger att det är mellan 5 och 15 minuter. Regeringen kan vara lugn, förskolan är i huvudsak skärmfri redan idag.

Ungefär hur mycket tid per dag kommer era förskolebarn i snitt i kontakt med digitala enheter/skrärmar (oavsett typ av användande)

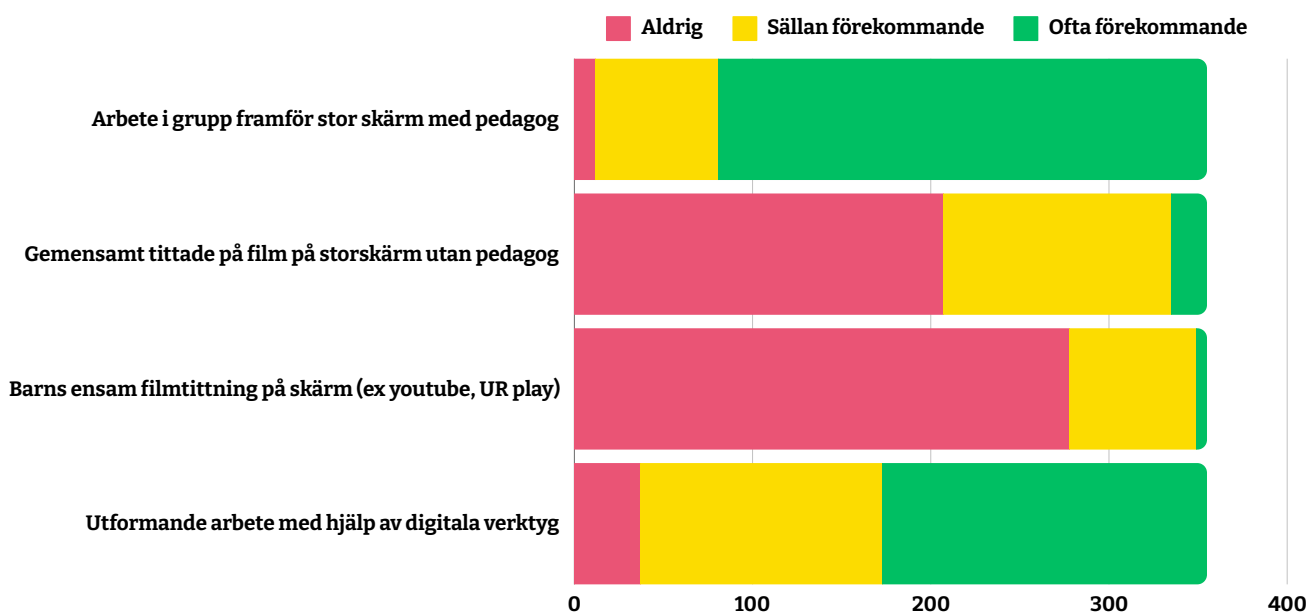

Någon kanske tycker att de 10% som svarar “över 30 minuter per dag” låter högt och kan vara ett problem. Då måste man fråga sig vad pedagoger och barn gör med de digitala enheterna i förskolan? Sitter barnen själva eller är det planerade pedagogiska aktiviteter?

I vår enkät ser vi att de två absolut vanligaste aktiviteterna är “Arbeta i grupp framför stor skärm med pedagog (t.ex. bokläsning)” samt “Utforskande arbete med hjälp av lärplatta eller annat digitalt verktyg i grupp (tex fotografering, förstoring, stop-motion-filmning etc)”. Barns egna arbete vid en skärm är aldrig eller sällan förekommande. Som framgår av forskningsavsnittet ovan så har den gemensamma pedagogledda aktiviteter i grupp stor positiv påverkan på barns lärande!

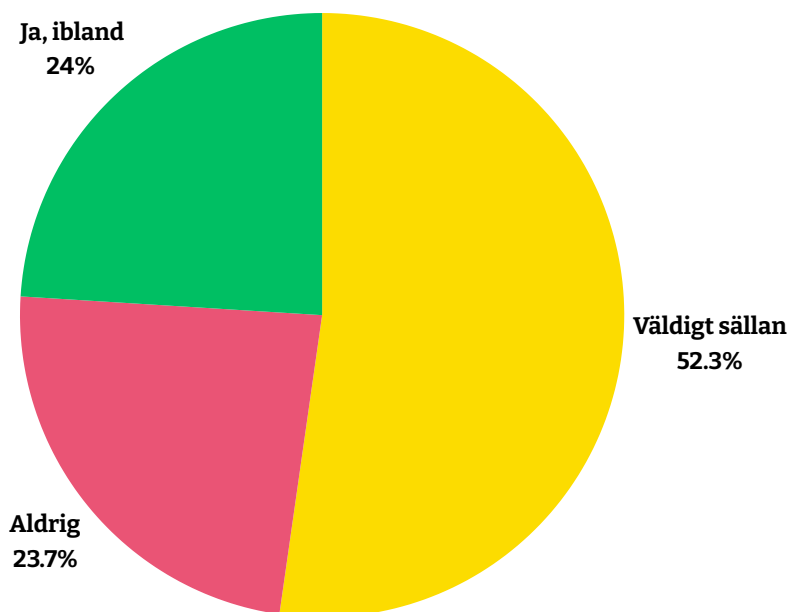
Hur skulle ni beskriva barnens kontakt med skärmar på förskolan idag.

Regeringen oroar sig för att barn på förskolor kommer för mycket i kontakt med digitala enheter och skärmar. Det är nära till hands att tro att oron beror på det som många ser i hemmet, barn som sitter klistrade framför skärmar utan större tanke om pedagogiskt innehåll och interaktion. Ovan visar att detta är en obefogad oro, verkligheten ser helt annorlunda ut i svensk förskola idag. Det går mycket väl att kombinera digitala verktyg och digital kompetens med en i huvudsak skärmfri förskola där barn leker, rör på sig och lär sig massor! Men kan det vara så att regeringens oro är en spegling av vårdnadshavares oro utifrån vad de ser i hemmet?

Vi ställde frågan: “**Möter ni kritik och/eller oro från vårdnadshavare kopplat till ert arbete kring digitalisering?**” till förskolepedagogerna. Ingen svarar att de ofta möter kritik eller oro från vårdnadshavare. 24% säger att det sker ibland. 76% svarar “aldrig” eller “mycket sällan”

3.2. Hur används Polyglutt i svenska förskolor?

Polyglutt är ett digitalt bibliotek med bilderböcker som syftar till att öka tillgången och tillgängligheten för litteratur i förskolor, och därmed öka läsningen och språkutvecklingen bland förskolebarn. Tjänsten innehåller också böcker på upp emot 70 olika språk för att stimulera språkutvecklingen på barnens förstaspråk, vilket är en viktig del av förskolans uppdrag enligt läroplanen.

Eftersom Polyglutt finns och används i de flesta förskolor har vi så klart varit nyfikna på om det är användandet av Polyglutt som fått regeringen att känna oro över förskolans digitalisering. Som upphovsmän till Polyglutt har vi alltid missionerat kring vikten av boksamtal och att läsa med barnen. Polyglutt är primärt inte ett verktyg för barn att läsa själva i. Detta i linje med den presenterade forskningen i början av denna text.

Vi passade därför på att undersöka hur Polyglutt används i svenska förskolan. Svaren är entydiga.

- 85% av de svarande säger att läsning med Polyglutt i större barngrupp framför stor skärm och tillsammans med pedagog är det vanliga sättet att använda Polyglutt
- Ca 35% anser också att läsning för barn med annat modersmål är det vanligaste användandet.
- Det förekommer även viss användning av Polyglutt där barn använder Polyglutt en och en, men det är mindre vanligt. Som ett komplement till den gemensamma läsningen behöver det inte heller på något sätt vara dåligt. Repetitionsläsning har ofta en mycket bra effekt på uppbyggnad av ordförråd och språkutveckling

Polyglutt leder också till ökad läsning i förskolan. Forskningen är entydig i att läsning för små barn berikar ordförråd och utvecklar språkliga förmågor.

Nästan 100% av svarande instämmer i hög grad eller delvis med detta påstående. Ökad läsning är hela målet med litteratur i förskolan. Lika många instämmer i slutsatsen att detta leder till ökad språkförståelse och fler samtal om litteratur. Det senare är också intressant då Polyglutt erbjuder flera verktyg som stöd till pedagoger för att hålla språkutvecklande samtal om böckerna

